

HE 89/2005 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi alueiden kehittämislain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Alueiden kehittämislakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset, joilla vahvistetaan maakunnan liittojen asemaa aluekehittämismäärärahat ja lisätään yhteistyötä alueilla, alueiden ja keskushallinnon välillä sekä keskushallinnossa.

Keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahat valtion talousarviossa koottaisiin. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevasta osasta tehtäisiin maakunnan valtionrahoitusesitys. Esityksen hyväksyisi maakunnan liitto. Tarkoituksena on, että ministeriöt neuvottelevat ennen esitystään valtioneuvostolle sekä maakunnan liittojen että alaisensa aluehallinnon kanssa.

Valtioneuvoston yleisistunto jakaisi kootut määrärahat kunkin ministeriön esittelystä maakuntakohtaisesti eduskunnan hyväksytyä talousarvion. Määrärahojen jako perustuisi toteuttamissuunnitelmaan ja määrärahat jaettaisiin mahdollisimman samanaikaisesti. Valtioneuvosto voisi jättää osan jakamastaan

määrärahasta kohdentamatta momentin eri käyttötarkoituksiin. Tämän osuuden kohdentamisesta momentin käyttötarkoituksiin alueella päättäisi maakunnan liitto. Määrärahoja käyttäisivät alueilla edelleen samat viranomaiset kuin nytkin. Samalla ehdotetaan kumotavaksi alueiden kehittämislain 41 §:n 2 momentti, joka rajaa laissa mainittujen erityisohjelmien kestoajan vuoden 2006 loppuun.

Samanaikaisesti on tarkoitus perustaa valtioneuvoston asetuksella alueiden kehittämisen yhteistyöryhmä keskushallintoon. Ryhmä huolehtisi aluekehityksen yhteensovittamisesta keskushallinnossa ja sille koottaisiin myös nykyisin toimivien työryhmien aluekehitykseen liittyvät tehtävät.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. Alueiden kehittämislain 41 §:n 2 momentin kumoaminen tulisi kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2006.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Johdanto	3
2. Nykytila	3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3
2.2. Nykytilan arviointi	4
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	5
4. Esityksen vaikutukset.....	6
4.1. Taloudelliset vaikutukset.....	6
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	6
4.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset	7
5. Asian valmistelu.....	7
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	7
5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9
1. Lakiehdotusten perustelut	9
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset.....	11
3. Voimaantulo	11
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	11
LAKIEHDOTUS	12
alueiden kehittämislain muuttamisesta	12
LIITE	14
RINNAKKAISTEKSTIT	14
alueiden kehittämislain muuttamisesta	14
LIITE	17
ASETUSLUONNOS	17
valtakunnallisesta alueiden kehittämisen yhteistyöryhmästä	17

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Alueiden kehittäminen ja aluepolitiikka ovat merkittävä hallituksen politiikkalohko. Siihen kuuluu toimenpiteitä ja tehtäväkokonaisuuksia useilta hallinnonaloilta. Alueiden kehittämiselle on tyypillistä, että toimenpiteillä on myös muita kuin välittömiä aluekehitystavoitteita ja päätökset ovat kompromisseja eri tavoitteiden kesken. Toimenpiteiden ollessa useilla hallinnonaloilla yhteensovittamisen tarve on suuri.

Alueiden kehittämisen hallinnoinnissa pitkän aikavälin kehitystavoitteita ovat olleet alueiden itsensä vaikutus- ja päätösvallan lisääminen toimenpiteissä ja yhteensovittamisen lisääminen niin alue- kuin keskushallinnon tasoilla. Suomen EU-jäsenyys on muuttanut alueiden kehittämisen käytäntöjä voimakkaasti ohjelmaperusteisiksi ja lisännyt alueiden roolia. Toimintajärjestelmät ovat samalla tulleet entistä monimutkaisemmiksi kaikilla tasoilla.

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmassa on useita tähän esitykseen liittyviä linjauksia. Alueiden kilpailukykyä parannetaan niiden omia vahvuuksia kehittämällä ja lisäämällä alueiden kehittämisen omaehtoisuutta. Maakunnan liittojen asemaa vahvistetaan maakunnan kehittämiseen tarkoitettujen voimavarojen suuntaamisessa.

Alueiden kehittämisen kannalta merkittäviä voimavaroja kootaan hallitusohjelman mukaan yhteen ja alueellistetaan, mikä on edellytyksenä maakunnan liittojen aseman vahvistamiselle voimavarojen suuntaamisessa. Alue- ja keskushallinnon toimintaa alueiden kehittämisessä parannetaan lisäämällä sektoriviranomaisten yhteistyötä ja aluetasolla tahtuvaa koordinaatiota.

Alueiden kehittämislain mukaisista valtakunnallisista alueiden kehittämisen tavoitteista 15 päivänä tammikuuta 2004 tehdyssä valtioneuvoston päätöksessä todetaan tavoitteiden toteuttamisen lähtökohdiksi muun muassa, että aluepolitiikan toimenpiteitä ja painotuksia kohdennetaan alueiden tarpeiden mukaan. Lähtökohdana nähdään myös, että eri hallinnonalojen toimenpiteet olisivat yh-

teisiä ja yhdensuuntaisia. Tavoite voimavarojen kokoamisesta ja maakunnan liittojen aseman vahvistamisesta toistuu myös tavoitepäätöksessä.

Aluekeskusten kehittämistä jatketaan vuonna 2007 alkavalla ohjelmakaudella alueiden kehittämislain (602/2002) 14 §:n peruslinjan mukaisella aluekeskusohjelmalla ja alueiden kehittämislain mukaista ja huippuosaamisen hyödyntämiseen perustuvaa osaamiskeskusohjelmaa jatketaan vuosina 2007-2013. Maakunnan liittojen aluekehitystehtäviin liittyvän päätösvallan ja aseman merkittävästi vahvistuessa arvioidaan nykyisten maakuntien määrää.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Alueiden kehittämisestä säädetään alueiden kehittämislaissa. Lain keskeisenä tavoitteena on tehostaa alueiden kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä ja ohjata alueiden kehittämistä maakunta- ja valtakunnan tasolla siten, että kehittämistyö muodostaa alue- ja keskushallinnon kehittämistoimista koostuvan vuorovaikutteisen kokonaisuuden.

Alueiden kehittämislaissa säädetään alueiden kehittämisestä vastaavista viranomaisista, kehittämiseen liittyvästä ohjelmatyöstä ja muusta alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmästä. Lakia sovelletaan alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimeenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan. Laki koskee sekä kansallisia että EU-osarahoitteisia alueellisia ohjelmia ja toimenpiteitä.

Lain mukaan vastuu alueiden kehittämisestä on kunnilla sekä valtiolla ja alueiden kehittäminen perustuu määräaikaisiin ohjelmiin. Keskushallintotasolla järjestelmään kuuluvat valtioneuvoston hyväksymät valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet ja ministeriöiden alueiden kehittämistä koskeva suunnittelu. Valtioneuvosto voi päättää valtakunnallisia tavoitteita toteuttavista määräaikaisista erityisohjelmista.

Valtioneuvosto hyväksyy valtakunnalliset alueiden kehittämistä koskevat tavoitteet, joiden tarkoituksena on tarkentaa lain tavoitteita ja osoittaa aluekehityksen kannalta tärkeitä painopisteitä. Lisäksi tavoitteiden tarkoituksena on ohjata alueilla laadittavia maakuntaohjelmia ja keskushallinnossa eri hallinnonaloilla laadittavia alueiden kehittämistä koskevia suunnitelmia. Kussakin maakunnassa on aluekehittämisviranomaisena maakunnan liitto. Liitoissa laaditaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa alueen kehittämistä varten maakuntaohjelma, jossa sovitaan yhteen valtakunnalliset tavoitteet ja hallinnonalojen suunnittelu sekä maakunnassa toteutettavat erityisohjelmat ja muut maakuntaa koskevat ohjelmat.

Valtioneuvoston määräämät ministeriöt määrittelevät osana hallinnonalojensa suunnittelua alueiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet sekä periaatteet toimenpiteiden alueellisesta kohdentamisesta ja rahoituksesta. Valtioneuvoston asiaa koskeva päätös on tehty 3 päivänä heinäkuuta 2003. Sen mukaan alueiden kehittämisen hallinnonaloittainen suunnittelu koskee kauppa- ja teollisuusministeriötä, liikenne- ja viestintäministeriötä, maa- ja metsätalousministeriötä, oikeusministeriötä, opetusministeriötä, puolustusministeriötä, sisäasiainministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä, työministeriötä sekä ympäristöministeriötä.

Määrärahojen alueelliseen jakaantumiseen ja käyttöön pyritään vaikuttamaan erityisesti maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmalta, joka laaditaan vuosittain maakunnan liiton johdolla. Se sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi sekä arvion niiden rahoittamisesta. Suunnitelmassa tarkastellaan sekä valtion kansallista että EU:n tavoiteohjelmien rahoitusta sekä lisäksi arvioidaan kehittämiseen suunnattavaa alueen kuntien oma rahoitusosuus sekä maakuntaohjelman toteutukseen sitoutuvan yksityisen rahoituksen määrä.

Maakunnan yhteistyöryhmä käsittelee maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman. Toteuttamissuunnitelman hyväksyvät osaltaan maakunnan liitto sekä asianomaiset valtion viranomaiset valtion talousarvioehdotuksen antamisen jälkeen. Suunnitelmaa voi-

daan tarvittaessa tarkistaa valtion talousarvion tultua hyväksytyksi. Maakuntaohjelman toteuttamiseksi voidaan laatia maakunnan liiton johdolla ohjelmiasotuksia, joissa sovitaan maakuntaohjelmaan sisältyvien yksittäisten toimenpiteiden ja hankkeiden toteuttamisesta. Ohjelmiasotuksia voidaan laatia myös erityisohjelmien ja alueellisten rakennerahasto-ohjelmien toteuttamiseksi.

2.2. Nykytilan arviointi

Toteuttamissuunnitelman vaikeutena on sen kaksitahoinen tehtävä. Toisaalta asiakirja on alueen kehittämisen sisäinen työkalu, jolla sovitaan maakuntaohjelman konkreettisesta toteuttamisesta, painopisteistä, tärkeysjärjestyksestä ja aikatauluista lähivuosina. Toisaalta asiakirjalla tehdään esitys hallinnonaloittain toteutukseen tarvittavasta kahden seuraavan vuoden valtion rahoituksesta. Vaikutukseen valtion talousarvion laatimiseen sen tulee ajoitukseltaan sopia valtion tulosohtauksen sekä talousarvion laadinnan aikatauluun sekä sisältää hallinnonaloittain toiminnan tavoitteet ja perustelut rahoitusesityksille.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laadinnasta tähän mennessä saatujen kokemusten perusteella suurimmat kehittämistarpeet kohdistuvat asiakirjan vaikuttavuuden lisäämiseen ministeriöiden talousarvioesitysten laadinnassa, tarkasteluun sisältyvien alueiden kehittämisen kannalta tärkeiden määrärahojen lisäämiseen sekä vielä josain määrin laadintaprosessin sovittamiseen paremmin yhteen ministeriöiden ja alueviranomaisten tuloskeskustelujen aikataulujen kanssa.

Toteuttamissuunnitelmien yhdenmukaisaminen maakuntien välillä on tarpeen. Eri-tyisesti rahoitussuunnitelmien tarkkuutta on parannettava. Alueittaiset toimintapolitiikan ja rahoituksen painotukset tulee kuitenkin säilyttää. Odotukset sen vaikutuksesta valtion talousarvion laadintaan ovat suuret.

Valtakunnallinen poliittinen ja ministeriöiden strateginen ohjaus vaikuttavat toteuttamissuunnitelmien sisältöön. Valtioneuvoston hyväksymien alueiden kehittämisen tavoitteiden pohjalta ministeriöt valmistelevat omat suunnitelmansa tavoitteiden toteuttami-

seksi. Tämän jälkeen sekä keskushallinnon että alueiden näkemykset kehittämistoimenpiteistä ja niiden rahoituksesta pyritään sovittamaan yhteen maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmassa. Toteuttamissuunnitelman laadinnan sovittaminen ministeriöiden ja alueviranomaisten tuloskeskustelujen aikaan on osoittautunut monimutkaiseksi.

Toteuttamissuunnitelmassa olevien asioiden valmistelu tulee saada osaksi eri tahoilla tehtävää toiminnan ja talouden suunnittelua. Tavoitteena on ollut, että järjestelmä vakiinutetaan osaksi valtion talousarvion valmistelua. Tämä edellyttää prosessin ja sisällön kehittämistä.

Suunnittelujärjestelmän ja talousarvion yhteensovittamisen vaikeuden lisäksi nykyisessä järjestelmässä alueiden kehittämisen vaikuttava päätöksenteko hajautuu keskushallinnossa vaikeasti hahmotettavaksi kokonaisuudeksi. Tämä on omiaan hämärtämään myös maakuntatason suunnitelmien vaikuttavuutta. Keskustason päätöksenteossa ei synny missään vaiheessa selkeää kokonaiskuvaa toimenpiteistä ja niiden kohdentumisesta alueille, mikä vaikeuttaa koordinaatiota. Erityisesti valtioneuvoston ja eduskunnan päätöksenteossa eivät aluekehityksen kokonaisuudet tule esiin tai päätettäväksi kootusti.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on muuttaa alueiden kehittämisen valtion talousarviossa olevien voimavarojen hallinnointia niin, että ne käsitellään nykyistä suurempana kokonaisuutena, maakunnan liittojen asema niiden suuntaamisessa vahvistuu, päätöksenteon yhteensovittaminen lisääntyy nykyisestä niin keskuskuin aluetasolla ja niiden välillä ja päätöksenteko koottujen määrärahojen osalta tulee läpinäkyvämmäksi.

Ehdotetussa alueiden kehittämislain 10 a §:ssä säädettäisiin keskeisten alueiden kehittämiseen vaikuttavien alueellisten määrärahojen kokoamisesta, valtioneuvoston toimivallasta niiden jakamisesta, maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevan osuuden asemasta maakunnan valtionrahoitusesityksenä ja neuvotteluvollisuudesta keskushallinnon ja maakuntien

kesken valtion talousarvion valmistelussa. Ehdotetuilla 7 §:n muutoksilla maakunnan liitolle annettaisiin toimivalta hyväksyä maakunnan valtionrahoitusesitys ja suunnata määrärahat, jotka valtioneuvosto on jättänyt määräämättä käyttötarkoituksiin. Ehdotetut 11 ja 12 §:ää koskevat muutokset ovat teknisiä ja johtuvat muista muutoksista.

Ehdotetun säännöksen mukaan koottavaksi tulisivat kunkin ministeriön keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahat. Tarkemmat määräykset kokoomisesta antaisi valtiovarainministeriö valtion talousarvion laadinnasta antamissaan määräyksissä.

Koottujen määrärahojen alueellisesta jakamisesta päättäisi ehdotuksen mukaan valtioneuvoston yleisistunto. Tarkoituksena on, että jakopäätökset tehtäisiin mahdollisimman yhtäaikaaisesti. Valtioneuvosto voisi harkintansa mukaan jättää osan jaettavasta määrärahasta käyttötarkoitukseen sitomatta, jolloin maakunnan liitto päättäisi osuuden kohdentamisesta kyseisen määrärahan käyttötarkoituksiin maakunnassa. Määrärahat käytettäisiin samoissa virastoissa kuin nytkin ja aluehallinnolle määrärahat irrottaisi ministeriö.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevasta osasta tehtäisiin maakunnan valtionrahoitusesitys kootuista ja muista aluekehitykseen vaikuttavista valtion talousarvion määrärahoista. Ministeriöt valmistelisivat oman koottuja momentteja ja koskevan talousarvioehdotuksensa näiden ehdotusten pohjalta. Maakunnan valtionrahoitusesitys ei olisi sitova, mutta sen asema vahvistaisi nykyisten toteuttamissuunnitelmien vaikuttavuutta valtion talousarvioon.

Ehdotuksen mukaisesti ministeriöiden tulisi neuvotella maakuntien kanssa koottujen määrärahojen valmistelusta ja kohdentamisesta. Tarkoituksena on lisätä yhteistyötä ja yhteensovittamista alueiden ja keskushallinnon välillä. Neuvotteluita säännöksen perusteella käytäisiin toisaalta ministeriön talousarvioehdotusta valmisteltaessa ja toisaalta määrärahojen alueellista jakamista valmisteltaessa.

Maakunnan liiton asemaa vahvistaisi ehdotuksen mukainen säännös, jonka nojalla maakunnan liitto hyväksyisi maakunnan valtionrahoitusesityksen. Nykyisin toteuttamis-

suunnitelman hyväksyy jokainen viranomaisen osaltaan. Toteuttamissuunnitelmat käsiteltäisiin edelleen myös maakunnan yhteistyöryhmässä.

Lakiehdotukseen liittyy olennaisesti suunniteltu valtioneuvoston asetus alueiden kehittämisen yhteistyöryhmästä. Yhteistyöryhmä sovittaisi yhteen näiden määrärahojen valmistelua ja seuranta keskushallinnossa, laattisi yhteenvedon suunnitellusta määrärahojen alueellisesta jakamisesta, järjestäisi yhteistyöneuvottelut keskushallinnon ja maakuntien välillä sekä hoitaisi muita alueiden kehittämiseen liittyviä yhteensovittamistehtäviä. Yhteistyöryhmä lisäisi olennaisesti alueiden kehittämisen yhteensovittamista keskushallinnossa ja sen laatimat yhteenvedot läpinäkyvyyttä päätöksentekoon.

Lakiehdotuksella halutaan luoda edellytykset siihen, että eduskunta ja valtioneuvosto etukäteen saavat tiedon siitä, että aluekehityslain keinoin kohdennettavat voimavarat vastaavat mahdollisimman hyvin alueiden omia tarpeita. Myös seuranta paranee varsinkin, kun järjestelmä sisältää myös kuntien ja muun julkisen sekä yksityisen rahoituksen kokonaisvaikutukset.

Lakiehdotuksen tavoitteena on prosessi, jossa maakunnat tekevät ehdotukset niiden kehittämiseen vaikuttavista valtion talousarvion määrärahoista, jossa ehdotusten käsittely perustuu keskinäiseen neuvotteluun ja jossa myös keskushallinnon päätöksenteko näiden määrärahojen osalta on koordinoitua ja läpinäkyvää.

Samalla ehdotetaan kumottavaksi alueiden kehittämislain 41 §:n 2 momentti, joka rajaa laissa mainittujen erityisohjelmien kestoajan vuoden 2006 loppuun.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei olisi vaikutusta valtion menojen määrään tai laatuun. Esityksen taloudellinen vaikutus rajoittuu sen vaikutukseen valtion talousarvion rakenteeseen ja eräiden määrärahojen valmisteluprosessiin ja täytäntöönpanoon. Talousarvion rakenteen kautta sillä on vaikutusta myös päätöksentekoon.

Valtion alueiden kehittämiseen vaikuttavia toimia varten osoitetaan määrärahat eri hallinnonaloilla valtion talousarviossa. Vuoden 2005 talousarviossa tällaista rahoitusta on yhteensä noin 2,5 miljardia euroa. Tästä noin 700 miljoonaa euroa eli noin 28 prosenttia on EY:n rakennerahastorahoitusta tai niiden edellyttämää kansallista valtion vastinrahoitusta. Valtion vuoden 2005 talousarviossa joko kokonaan tai osittain alueiden kehittämishankkeiksi erikseen määritellyillä momenteilla määrärahaa on yhteensä noin 1,6 miljardia euroa. Tästä 1,6 miljardista eurosta EU-sidonnaisen rahoituksen osuus on yli 40 prosenttia.

Alueiden kehittämisrahoituksen tarkempi yksilöiminen hallinnonaloittain ja entistä tehokkaampi kohdentaminen edistää rahoituksella saatavien toimenpiteiden vaikuttavuutta sekä mahdollistaa toimenpiteiden ja rahoituksen vaikuttavuuden, tuloksellisuuden ja taloudellisuuden seurannan sekä maakunnittain että valtakunnallisesti.

Lakiehdotuksessa ei yksityiskohtaisesti säädettäisi, mihin tehtäviin liittyvät määrärahat tulisivat koottaviksi. Kokoaminen voisi arviolta tarkoittaa yhteensä noin 0,8 – 1,2 miljardin euron kokoamista. Koska kokoaminen tapahtuu erillisessä valmistelussa, voidaan tässä esittää vain arvio määrärahojen kokoamisen laajuudesta. Hallinnonaloilla tehtävien ratkaisujen ohella vaihteluvälin suuruuteen sekä määrärahan kokonaismitoitukseen vaikuttaa merkittävästi myös Agenda 2007 –neuvotteluissa ohjelmakaudelle 2007–2013 saavutettava rahoitusratkaisu.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Keskushallinnon päätöksentekoon muutos vaikuttaisi alueiden kehittämistä koskevissa asioissa merkittävästi. Määrärahojen alueellista kohdentamista koskeva päätöksenteko siirtyisi ministeriöistä ja virastoista valtioneuvoston yleisistunnolle. Päätöksenteon läpinäkyvyys paranisi myös hallinnon ulkopuolelle samalla, kun poliittisten päätöksentekijöiden mahdollisuudet saada kokonaiskuva alueiden kehittämisen voimavaroista ja niiden käyttämisestä paranisi nykyisestä.

Valtioneuvoston yleisistunnon päätöksentekoon

teon valmistelun yhteensovittaminen tapahtuisi alueiden kehittämisen yhteistyöryhmässä, mikä lisäisi ja syventäisi ministeriöiden välistä yhteistyötä. Tämä saattaisi alkuvaiheessa aiheuttaa jonkin verran lisätyötä ministeriöissä, mutta sen tuloksena syntyisi myös nykyistä paremmin yhteen sovitettu kokonaisuus. Neuvottelut maakuntien kanssa ovat merkittävin lisätyö alueilla ja keskushallinnossa. Niitä varten ei kuitenkaan tarvita lisätyövoimaa. Suurimmaksi osaksi työ ajoittuu talousarvion valmistelun yhteyteen keväälle ja syksylle.

Maakunnallisen päätöksenteon asema vahvistuisi päätöksenteon kokonaisuudessa kahden kautta. Toisaalta maakuntaohjelman muuttaminen toteuttamissuunnitelmasta valtionrahoitusesitykseksi parantaisi maakunnan oman ehdotuksen asemaa valtion talousarvion valmistelussa. Toisaalta aluekehityksen voimavarojen suuntaamisen kokonaisuus olisi aluetasolla maakunnan liitoissa helpommin priorisoitavissa ja aikataulutettavissa mahdollisimman tuloksellisesti.

Muutoksen myötä maakuntaohjelmien toteuttamissuunnitelmien valtion rahoitusta koskevan osan tulisi muuttua sisällöllisesti talousarvioehdotuksen kaltaiseksi. Tämä merkitsee laadun kehittämistä ja uudenlaisten sisältöjen luomista asiakirjaan.

4.3. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Alueiden kehittämisen kohteita ja siihen vaikuttavia tekijöitä ovat aluetalous, työllisyys, väestö, elinkeinotoiminta, osaaminen, hyvinvointi, infrastruktuuri, ympäristön tila sekä hallinto ja aluekehityksen resurssit. Alueiden kehittämistoimien toimintalinjoja ovat muun muassa yritysten ja niiden toimintaympäristön kehittäminen, teknologian edistäminen ja hyödyntäminen, osaamisen ja ihmisten voimavarojen sekä kulttuurin kehittäminen, työllisyyden ja työmarkkinoiden toimivuuden kehittäminen, sosiaalisen syrjäytyneisyyden estäminen, maaseudun ja saariston kehittäminen, perusrakenteen ja saavutettavuuden ylläpitäminen, ympäristön parantaminen ja luonnonvarojen kestävä käyttö.

Ehdotus vaikuttaa ensisijaisesti alueiden kehittämisen hallintoon ja resursseihin, mutta sillä on liittymäkohtia kaikkiin mainittuihin

kokonaisuuksiin. Ehdotuksella koottaisiin yhteen eri kokonaisuuksien rahoitusta. Koottavaksi tulisi rahoitus, jonka käyttöön liittyy eniten alueiden kehittämisen tavoitteita. Tämä parantaa aluekehityksen päätöksenteon ja toimenpiteiden yhteensovittamista alueilla ja keskushallinnossa.

Päätöksenteon kokoamisen ja yhteensovittamisen kautta alueiden kehittämistä koskeva valtion päätöksenteko muuttuu entistä läpinäkyvämmäksi, mikä on omiaan edistämään voimavarojen alueellisen jakauman tasaisuutta. Eri toimenpiteet ja niiden keskinäinen suhde alueilla joutuvat laaja-alaisemman tarkastelun kohteeksi, mikä lisää osallistumista ja osallistumismahdollisuuksia päätöksentekoon.

Alueiden kehittämisen hallintoon vaikuttaisi myönteisesti myös, että keskushallinnossa valtioneuvoston yleisistunto ja eduskunta voisivat päättää alueiden kehittämisen voimavaroista ja tavoitteista yhtäaikaisesti koordinoitun valmistelun pohjalta. Tämä parantaa päätöksenteon laatua ja päätösten osuutta.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmassa on aluehallinnon kehittämiseen liittyvät linjaukset, joiden mukaan muun muassa aluehallintoa kehitetään tukien osaamista, yrittäjyyttä, työllisyyttä, kasvua ja edellytyksiä hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteiden ylläpitämiselle sekä alueellisen kehittämisen kannalta merkittäviä voimavaroja kootaan yhteen ja alueellistetaan. Maakunnan liittojen roolia aluekehityslain mukaisina aluekehittämismyönteisyyden kehittäjänä vahvistamalla niiden asemaa maakunnan kehittämiseen tarkoitettujen voimavarojen suuntaamisessa. Alueiden kehittämiseen liittyy myös tavoite, jonka mukaan valtion alue- ja keskushallintoa uudistetaan lisäämällä sektoriviranomaisten välistä yhteistyötä, aluetasolla tapahtuvaa koordinaatiota sekä yhtenäisillä aluejaotusta ja aluehallinnon toimintaa sekä tehostamalla kansanvaltaista ohjausta.

Hallitusohjelman linjausten toteuttamiseksi sisäasiainministeriö asetti selvityshenkilöksi rehtori, professori Esko Riepulun ja antoi tälle tehtäväksi tehdä ehdotukset aluehallinnon tehtävien ja toimivallan lisäämiseksi kiinnittäen erityisesti huomiota alueiden kehittämisen kannalta merkittävien julkisten voimavarojen suuntaamiseen ja siihen liittyvään päätöksentekoon, koordinoita ja selkeyttää aluehallinnon toimintoja ja niiden organisoimista sekä aluejaotuksia ja tehostaa aluehallinnon kansanvaltaista ohjausta.

Selvityshenkilö Riepula jätti ehdotuksensa 26 päivänä helmikuuta 2004 sisäasiainministeriölle. Sisäasiainministeriö pyysi ehdotuksista lausunnot lähes kaikilta ministerioilta, valtion aluehallinnon yksiköiltä, maakunnan liitoilta, Suomen Kuntaliitolta sekä elinkeinoelämän ja työmarkkinajärjestöiltä. Valtion hallinnon yksiköt suhtautuivat lausuntokierroksella erittäin varauksellisesti selvityshenkilön ehdotuksiin, vaikka ne pitivät tavoitteita sinänsä hyvinä. Maakunnan liitot ja Suomen Kuntaliitto sen sijaan pääsääntöisesti kannattivat ehdotusten toteuttamista.

Lausuntokierroksella epäiltiin erityisesti selvitysmiehen ehdottaman järjestelmän sopivuutta kansallisten tavoitteiden toteuttamiseen, yhteistyön onnistumiseen useiden toimijoiden kesken sekä keskushallinnon ja maakuntien välisen ohjauksen toteuttamis- ja mahdollisuuksia tulohajautuksen keinoin. Ministeriöt pitivät erityisesti määrärahojen kokoaamista hallinnonalojen yli yhdelle momentille vaikeana ratkaisuna.

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä (HALKE) käsitteli selvityshenkilön ehdotusta ja siitä annettuja lausuntoja touko- ja kesäkuussa 2004. HALKE antoi sisäasiainministeriölle ohjauksen valmistelun jatkamisesta niin, että ehdotus saisi konkreettisemmän muodon. Sisäasiainministeriö veloitettiin käymään asianomaisten ministeriöiden kanssa neuvotteluja asiasta ja ottamaan muut ministeriöt mukaan valmisteluun.

Sisäasiainministeriö valmisteli muiden ministeriöiden kanssa tiiviissä yhteistyössä ehdotuksen muuttamista niin, että lausuntokierroksella esitetyt ongelmat lievenisivät riittävästi. Syksyn 2004 ja alkutalven 2005 aikana

ehdotus saatiin hallituksen esitysluonnoksen muotoon ja lausuntokierrokselle.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Ehdotuksesta on pyydetty lausunnot ministerioilta pois lukien valtioneuvoston kanslia, ulkoasiainministeriö ja puolustusministeriö. Ministerioita pyydettiin harkintansa mukaan hankkimaan asiasta alaisensa hallinnon lausunto. Sisäasiainministeriö pyysi esityksestä lääninhallitusten lausunnot.

Valtion hallinnon ulkopuolelta lausuntoja pyydettiin maakunnan liitoilta ja Suomen Kuntaliitolta.

Lausunnoissa näkemykset esityksestä jakautuivat. Maakunnan liittojen ja Suomen Kuntaliiton käsityksen mukaan esitys on hallitusohjelman mukainen ja oikean suuntaisen, mutta riittämätön tavoitteisiin nähden. Liitot katsovat, ettei esitys juurikaan vahvista liittojen asemaa valtion alueiden kehittämiseen liittyvien voimavarojen suuntaamisessa. Yhteistyön lisääntymistä hallinnonalojen ja -tasojen välillä pidettiin hyvänä.

Ministeriöiden näkemykset esitykseen olivat monin osin kriittisiä. Määrärahojen kokoamista pidettiin ongelmallisena ja neuvottelumenettelyä työtä lisäävänä, mutta vain vähän hyötyä tuottavana. Valtiovarainministeriö piti yksityiskohtaista valtion talousarvion rakenteesta alueiden kehittämislaissa säätämistä huonona. Ministerioista osa piti esitystä kuitenkin hyvänä, jos neuvottelumenettelyt voidaan käytännössä järjestää riittävän tehokkaasti.

Lausunnoissa ollut kritiikki oli huomattavasti vähäisempää kuin selvityshenkilön esityksistä saaduissa lausunnoissa ollut kritiikki. Muun muassa säätämisyhteistyöön liittyvät ongelmat ovat jatkovalmistelussa poistuneet. Myös määrärahojen kokoaminen on esityksessä aikaisempaa lievempää. Lausuntojen perusteella esityksen 10 a §:n 1 momenttia on muokattu niin, ettei valtion talousarvion rakennetta koskeva lain säännös olisi kovin yksityiskohtainen.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

7 §. *Maakunnan liiton tehtävät.* Pykälän 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että maakunnan liiton toimivaltaan kuuluisi hyväksyä maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma ja siihen sisältyvä valtion rahoitusta koskeva, maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimiva osa. Näin maakunnan liitto hyväksyisi yksinään toteuttamissuunnitelman. Muutoksen jälkeen valtion aluehallintoviranomaiset eivät hyväksyisi toteuttamissuunnitelmaa, vaikka osallistuisivat sen käsittelyyn maakunnan yhteistyöryhmässä. Maakunnan liiton uusi toimivalta koskisi lakiehdotuksen 10 a §:n mukaista maakunnan valtionrahoitusesitystä.

Pykälään lisättäisiin uusi 4 kohta, joka antaisi maakunnan liitolle toimivallan päättää valtioneuvoston yleisistunnon maakuntaan jakaman kohdentamattomaksi jättämän määrärahaosuuden suuntaamisesta käyttötarkoitukseensa. Maakunnan liitto voisi päättää käyttötarkoituksesta vain eduskunnan momentille päättämien käyttötarkoitusten puitteissa. Tämä antaisi mahdollisuuden reagoida yllättäviinkin muutoksiin ja tapahtumiin nopeammin kuin valtioneuvoston kohdentaessa käyttötarkoituksiin koko määrärahan ja vähentäisi valtioneuvoston päätöksentekotarvetta.

Silloinkin, kun määrärahat kohdennetaan käyttötarkoituksiinsa maakunnan liiton päätöksin, rahojen irrottaminen asianomaiselle viranomaiselle tapahtuisi ministeriön päätöksin. Esimerkiksi työvoima- ja elinkeinokeskusten kautta erilaisiin tukiin käytettävät määrärahat eivät siirtyisi maakunnan liiton varoiksi.

10 a §. *Kansallinen valtion rahoitus.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin aluekehitykseen vaikuttavan alueellisen rahoituksen kokoamisesta valtion talousarviossa. Kokoamisvelvollisuus koskisi ministeriöitä, jotka valtioneuvosto on alueiden kehittämislain 8 §:n nojalla määrännyt määrittelemään alu-

eiden kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet. Tällä hetkellä näitä ministeriöitä ovat kauppa- ja teollisuusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, puolustusministeriö, oikeusministeriö, opetusministeriö, sisäasiainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, työministeriö ja ympäristöministeriö.

Kokoaminen koskisi keskeisiä alueiden kehittämiseen vaikuttavia alueellisia määrärahoja. Määrärahojen alueellisuus tarkoittaa, että ensisijaisesti valtakunnallisesti merkityksellisiä määrärahoja ei koottaisi. Koottavaksi tulisi määrärahoja, joilla toteutetaan toimenpiteitä ja hankkeita alueilla tarkoituksena niiden kehittäminen. Esimerkiksi merkityksellään valtakunnallisten hankkeiden ja toimintojen, jotka käytännössä toteutetaan jollain alueella, rahoitus jäisi kokoamisen ulkopuolelle. Valtakunnallisia hankkeita ja määrärahoja ovat esimerkiksi valtakunnan tie- ja rataverkon rakentamishankkeet, huipputeknologian kehittäminen, työvoimapolitiikka ja valtakunnalliset koulutuksen kehittämishankkeet.

Koottavien määrärahojen keskeisyys tarkoittaa, että niiden merkitys alueiden kehittämiseen on suuri. Nämä määrärahat liittyvät varsinaisen käyttötarkoituksensa kautta alueiden kehittämiseen. Niillä on eduskunnan määrittelemä käyttötarkoitus ja sen kautta keskeinen merkitys alueiden kehittämiseen. Kokoamisen tarpeellisuus määräytyy siitä, miten suuri merkitys määrärahan ensisijaisella käyttötarkoituksella on aluekehitykselle. Keskeisyys tarkoittaa myös, että määrärahalta on pysyvyytensä ja määränsä puolesta vaikutusta alueiden kehittämiseen. Aivan vähäisiä tai ainutkertaisia määrärahoja ei säännöksen mukaan olisi pakko koota, mutta se ei estäisi niiden budjetointia koottuna määrärahana.

Tarkemmat määräykset kokoamisesta antaisi valtiovarainministeriö valtion talousarvion laadinnasta antamissaan määräyksissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valtio-

neuvoston yleisistunnon toimivallasta määrärahojen alueellisessa jaossa. Valtioneuvoston yleisistunto päättäisi kootun määrärahan osalta, kuinka paljon määrärahaa käytetään kunkin maakunnan alueella. Tapauksissa, joissa kyseisiä määrärahoja käyttävän viranomaisen toimialue koostuu useammasta maakunnasta, määräraha tulee kyseiselle viranomaiselle käytettäväksi näiden kaikkien maakuntien osalta. Viranomaisen tehtäväksi jää huolehtia, että valtioneuvoston päätös pannaan täytäntöön maakunnittain.

Säännöksessä annettaisiin valtioneuvoston yleisistunnolle mahdollisuus jättää osa alueellisesti jaettavasta määrärahasta sitomatta momentin eri käyttötarkoituksiin. Tällöin maakunnan liitto päättäisi kyseisen osuuden kohdentamisesta momentin käyttötarkoituksiin. Säännös ei edellyttäisi tällaisen osuuden jättämistä, vaan olisi valtioneuvoston harkinassa, onko tarkoituksenmukaista jättää tällainen osuus. Valtioneuvosto voisi myös jättää määrärahaa jakamatta alueellisesti alkuvuodesta ja jakaa määrärahaa myös myöhemmin.

Jos koottuihin määrärahoihin tulee muutoksia lisätalousarvioissa, syntyy valtioneuvostolle tarve uudelle jakopäätökselle.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevan osuuden asemasta maakunnan valtionrahoitusesityksenä. Ehdotuksen mukaan maakunnan valtionrahoitusesitys koskisi koottuja määrärahoja ja muita alueiden kehittämiseen vaikuttavia määrärahoja. Maakunnan valtionrahoitusesitys olisi julkinen asiakirja. Säännöksen tarkoituksena on turvata maakunnan liittojen nykyisentasoinen osallistumismahdollisuus talousarvion valmisteluun myös silloin, jos alueiden kehittämisen kannalta tärkeitä määrärahoja jää kokoamisen ulkopuolelle. Näitä määrärahoja ovat lähinnä ne määrärahat, joita ei koota, mutta jotka vuoden 2005 talousarviossa on nimetty joko kokonaan tai osittain alueiden kehittämislaisissa tarkoitettuksi alueiden kehittämisen rahoitukseksi. Ministeriöiden tulisi valmistella kyseisten määrärahojen osalta oma talousarvioehdotuksensa maakuntien ehdotusten pohjalta. Maakuntien valtionrahoitusesitykset eivät olisi ministeriötä sitovia.

Ministeriölle säädettäisiin velvollisuus neuvotella maakuntien kanssa määrärahojen valmistelusta ja kohdentamisesta. Velvollisuus koskisi ministeriön omaa talousarviovalmistelua ja määrärahan jakopäätöksen valmistelua. Neuvoteltavia kysymyksiä voivat olla ainakin jakosuhteet eri maakuntien välillä ja eri käyttötarkoitusten väliset suhteet kussakin maakunnassa.

Käytännössä neuvotteluelvoitteen täyttämiseen on erityisesti valtion talousarvion valmisteluvaiheessa niukasti aikaa. Tämän vuoksi maakuntakohtainen neuvotteluelvoite voitaisiin hoitaa suuralueittain järjestettävissä neuvottelutilaisuuksissa, jossa olisi läsnä useita ministeriöitä. Käytännössä valtion talousarvion valmisteluvaiheessa ehditään toteuttamaan yksi neuvottelutilaisuus kunkin maakunnan osalta.

11 §. *Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi maininta maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskevan osan asemasta maakunnan valtionrahoitusesityksenä, jotta pykälä olisi yhdenmukainen lain muiden säännösten kanssa.

12 §. *Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät.* Pykälän maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman käsittelyä koskeva viimeinen lause, jossa säädetään, että maakunnan liitto ja asianomaiset valtion viranomaiset hyväksyvät maakuntaohjelman toteuttamishojelman, ehdotetaan poistettavaksi, jotta pykälä olisi yhdenmukainen lain muiden säännösten kanssa. Näin ollen jatkossa toteuttamissuunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan hyväksyisi yksinään maakunnan liitto.

41 §. *Voimaantulo.* Pykälän 2 momentti ehdotetaan kumottavaksi. Momentissa säädetään lain 14 §:ssä mainittujen erityisohjelmien päättymisestä vuoden 2006 lopussa. Valtioneuvosto valmistelee ohjelmien jatkoa ja kumoamalla ajallinen rajaus voidaan ohjelmia jatkaa. Hallitus on strategia-asiakirjassa 2005 päättänyt, että aluekeskusten kehittämistä jatketaan vuonna 2007 alkavalla ohjelmakaudella alueiden kehittämislain 14 §:n peruslinjan mukaisella aluekeskusohjelmalla. Aluekeskuspolitiikan sisältöä ja tavoitteiden keskeisiä linjauksia valmistellaan vuoden

2005 aikana. Samaisessa strategia-asiakirjassa hallitus on myös päättänyt, että alueiden kehittämislain mukaista ja huippuosaamisen hyödyntämiseen perustuvaa osaamiskeskusohjelmaa jatketaan vuosina 2007-2013. Ohjelman tarkempi sisältö määritellään vuoden 2005 aikana. Näin ohjelmien uudesta kaudesta, sisällöstä ja rahoituksesta päättää valtioneuvosto ohjelmia asettaessaan vuoden 2006 aikana.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Suunniteltu muutos alueiden kehittämisen hallintoon toteutetaan osin valtioneuvoston asetuksella, jonka tekstiluonnos on esityksen liitteenä. Asetuksella säädettäisiin valtion alueiden kehittämisen yhteistyöryhmästä. Yhteistyöryhmän tehtävänä olisi sovittaa yhteen koottujen määrärahojen talousarviovalmistelua ja niiden alueellisen jakamisen valmistelua, järjestää tämän lakiehdotuksen mukaisia neuvotteluja keskushallinnon ja maakuntien välillä sekä avustaa muissa aluekehityksen koordinaatiotehtävissä sisäasiainministeriötä. Yhteistyöryhmään koottaisiin muutamien nykyisten työryhmien tehtäviä, mikä vähentäisi ryhmien määrää keskushallinnossa.

Yhteistyöryhmään tulisi edustajat sisäasiainministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, opetusministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, kauppa- ja teollisuusministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, työministeriöstä ja ympäristöministeriöstä.

Määrärahojen kokoamisen yksityiskohdat toteutettaisiin budjettimääräyksin lainsäädännön asettamissa rajoissa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. 41 §:n 2 momentin kumoaminen tulisi kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2006. Ennen lain voimaan tuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Perustuslain 84 §:n 1 momentin mukaan valtion talousarvioon otetaan arviot vuotuisista tuloista ja määrärahat vuotuisiin menoihin sekä määrärahojen käyttötarkoitukset ja muut talousarvion perustelut. Lailla voidaan säätää, että talousarvioon voidaan ottaa joistakin toisiinsa välittömästi liittyvistä tuloista ja menoista niiden erotusta vastaavat tuloarviot tai määrärahat. Momentissa säädetään talousarvion täydellisyys-, vuotuisuus ja bruttobudjetointiperiaatteista.

Perustuslain 84 §:n 2 momentin mukaan talousarvioon otettavien tuloarvioiden on katettava siihen otettavat määrärahat. Määrärahoja katettaessa voidaan ottaa huomioon valtion tilinpäätöksen mukainen ylijäämä tai alijäämä sen mukaan kuin lailla säädetään. Momentissa säädetään talousarvion tasapainoperiaatteesta.

Eduskunnan budjettivaltaan kuuluu oikeus päättää talousarviossa määrärahojen käyttötarkoituksesta. Tämä talousarvion erittelyperiaate tarkoittaa, että määrärahat on talousarviossa eriteltävä mahdollisimman tarkoin varojen eri käyttötarkoitusten kesken ja määrärahaa saa käyttää vain juuri siihen tarkoitukseen, johon se on talousarviossa myönnetty.

Eduskunnan päätöksenteossa ehdotettu muutos näkyisi niin, että aluekehityksen voimavarat ja tavoitteet tulisivat päätöksen kohteiksi koottuina. Se antaisi eduskunnalle nykyistä selkeämmän kuvan jo etukäteen talousarviovuonna aluekehitykseen käytettävistä voimavaroista ja niiden alueellisesti jakautumisesta. Käsittelyn yksityiskohtaisuus riippuisi toisaalta talousarvioehdotuksesta ja toisaalta eduskunnan halusta, mutta muutoksen tavoitteena on lisätä aluetason mahdollisuuksia päättää alueellaan tehtävistä toimenpiteistä hallinnonalojen poikki. Tämä edellyttää, ettei voimavaroja sidota täydellisesti jo keskustason päätöksenteossa.

Ehdotettu määrärahojen kokoaminen ei ole ristiriidassa yllä mainittujen budjettiperiaatteiden kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

alueiden kehittämislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 41 §:n 2 momentti,
muutetaan 7 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 10 a §, seuraavasti:

7 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto:

- 1) vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa;
- 2) vastaa maakunnan suunnitteluun kuuluvan maakuntaohjelman laatimisesta ja hyväksyy sen;
- 3) valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa ja hyväksyy ne;
- 4) päättää 10 a §:n 2 momentin mukaisen käyttötarkoitukseen kohdentamattoman valtion rahoituksen suuntaamisesta maakunnassa;
- 5) vastaa alueellisia rakenerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimisesta maakuntaa varten;
- 6) edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden kehittämisen kannalta keskeisten julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kanssa;
- 7) seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä;
- 8) hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä; sekä

9) hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävänsä.

10 a §

Kansallinen valtion rahoitus

Tämän lain 8 §:n 1 momentin mukaiset ministeriöt kokoavat keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahaehdotukset. Kokoamisen yksityiskohdista määrätään erikseen.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää 1 momentissa tarkoitettujen määrärahojen maakunnallisesta jakamisesta. Päätöksessä voidaan jättää osa maakuntaan kohdennetusta määrärahasta sitomatta määrättyyn käyttötarkoitukseen.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskeva osuus on maakunnan valtionrahoitusesitys 1 momentin määrärahoista ja muista alueiden kehittämiseen vaikuttavista määrärahoista. Ministeriöiden tulee neuvotella maakuntien kanssa kyseisten määrärahojen kohdentamisesta ja valmistelusta.

11 §

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan vuosittain ohjelman toteuttamissuunnitelma. Se sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja

erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi, arvion niiden rahoittamisesta ja 10 a §:n mukaisen maakunnan valtionrahoitusesityksen valtion talousarvion määrärahoista. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa.

maakunnan yhteistyöryhmä sovittaa yhteen maakuntaohjelman ja tämän lain 14 §:ssä tarkoitettujen erityisohjelmien toteuttamista ja rahoitusta. Maakunnan yhteistyöryhmä käsittelee 11 §:ssä tarkoitettua toteuttamissuunnitelmaa.

12 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Rakennerahastolain 17 §:ssä tarkoitettu

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2007. 41 §:n 2 momentin kumoaminen tulee kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammi-kuuta 2006. Lain täytäntöönpanon edellyttämien toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

Naantalissa 23 päivänä kesäkuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

Laki**alueiden kehittämislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 41 §:n 2 momentti,

muutetaan 7 §:n 1 momentti, 11 §:n 1 momentti ja 12 § sekä
lisätään lakiin uusi 10 a §, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

*Maakunnan liiton tehtävät**Maakunnan liiton tehtävät*

Maakunnan liitto:

1) vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa;

2) vastaa maakunnan suunnitteluun kuuluvan maakuntaohjelman laatimisesta ja hyväksyy sen;

3) valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa sekä osaltaan hyväksyy maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman;

4) vastaa alueellisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimisesta maakuntaa varten;

5) edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden kehittämisen kannalta keskeisten julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kanssa;

6) seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä;

Maakunnan liitto:

1) vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa;

2) vastaa maakunnan suunnitteluun kuuluvan maakuntaohjelman laatimisesta ja hyväksyy sen;

3) valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa ja hyväksyy ne;

4) päättää 10 a §:n 2 momentin mukaisen käyttötarkoitukseen kohdentamattoman valtion rahoituksen suuntaamisesta maakunnassa;

5) vastaa alueellisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimisesta maakuntaa varten;

6) edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden kehittämisen kannalta keskeisten julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kanssa;

7) seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7) hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä; sekä

8) hoitaa muut tässä laissa säädetty tehtävänsä.

8) hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä; sekä

9) hoitaa muut tässä laissa säädetty tehtävänsä.

10 a §

Kansallinen valtion rahoitus

Tämän lain 8 §:n 1 momentin mukaiset ministeriöt kokoavat keskeiset alueiden kehittämiseen vaikuttavat alueelliset määrärahaehdotukset. Kokoamisen yksityiskohdista määrätään erikseen.

Valtioneuvoston yleisistunto päättää 1 momentissa tarkoitettujen määrärahojen maakunnallisesta jakamisesta. Päätöksessä voidaan jättää osa maakuntaan kohdenneustusta määrärahasta sitomatta määrättyyn käyttötarkoitukseen.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman valtion rahoitusta koskeva osuus on maakunnan valtionrahoitusesitys 1 momentin määrärahoista ja muista alueiden kehittämiseen vaikuttavista määrärahoista. Ministeriöiden tulee neuvotella maakuntien kanssa kyseisten määrärahojen kohdentamisesta ja valmistelusta.

11 §

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan vuosittain ohjelman toteuttamissuunnitelma. Se sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi sekä arvion niiden rahoittamisesta. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa

11 §

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma

Maakunnan liiton johdolla valmistellaan vuosittain ohjelman toteuttamissuunnitelma. Se sisältää ehdotuksen maakuntaohjelman ja erityisohjelmien toteuttamisen kannalta keskeisiksi hankkeiksi ja muiksi toimenpiteiksi, *arvion niiden rahoittamisesta ja 10 a §:n mukaisen maakunnan valtionrahoitusesityksen valtion talousarvion määrärahoista.* Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa.

12 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Rakennerahastolain 17 §:ssä tarkoitettu maakunnan yhteistyöryhmä sovittaa yhteen maakuntaohjelman ja tämän lain 14 §:ssä tarkoitettujen erityisohjelmien toteuttamista ja rahoitusta. Maakunnan yhteistyöryhmä käsittelee 11 §:ssä tarkoitettun toteuttamissuunnitelman. *Sen hyväksyvät maakunnan liitto ja asianomaiset valtion viranomaiset.*

41 §

Voimaantulo

Tämän lain 14 §:n 2 momenttia sovelletaan vuoden 2006 loppuun saakka.
 -----

12 §

Maakunnan yhteistyöryhmän tehtävät

Rakennerahastolain 17 §:ssä tarkoitettu maakunnan yhteistyöryhmä sovittaa yhteen maakuntaohjelman ja tämän lain 14 §:ssä tarkoitettujen erityisohjelmien toteuttamista ja rahoitusta. Maakunnan yhteistyöryhmä käsittelee 11 §:ssä tarkoitettun toteuttamissuunnitelman.

41 §

Voimaantulo

 (2 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2007. 41 §:n 2 momentin kumoaminen tulee kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2006. Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

Liite
Asetusluonnos

Valtioneuvoston asetus

valtakunnallisesta alueiden kehittämisen yhteistyöryhmästä

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä, säädetään:

1 §

Valtion alueiden kehittämistoimenpiteiden, alueiden kehittämisen rahoituksen, seurannan ja arvioinnin yhteensovittamiseksi sisäasiainministeriön yhteydessä toimii valtion alueiden kehittämisen yhteistyöryhmä. Valtioneuvosto asettaa yhteistyöryhmän neljäksi vuodeksi kerrallaan.

2 §

Yhteistyöryhmän tehtävinä ovat:

1) sovittaa yhteen ministeriöiden alueiden kehittämislain (602/2002) 10 a §:n mukaisia määrärahoja koskevaa talousarviovalmistelua, määrärahojen alueellista jakamista, niiden käytön seuranta ja laatii yhteenvedon talousarvioesitystä varten määrärahojen suunnitellusta alueellisesta jaosta;

2) järjestää 1. kohtaa koskevia yhteistyöneuvotteluja keskushallinnon ja maakuntien välillä;

3) tukea sisäasiainministeriötä alueiden kehittämislain 6 §:n 1 momentin mukaisissa yhteensovittamis- ja seurantatehtävissä;

4) sovittaa yhteen hallinnonaloittaisia alueiden kehittämistä koskevia suunnitelmia ja tavoitteita;

5) tehdä ehdotuksia alueiden kehittämisen edistämiseksi ja

6) suorittaa muut yhteistyöryhmän toimialaan kuuluvat sisäasiainministeriön määrittämät tehtävät.

3 §

Yhteistyöryhmään kuuluvat edustajat sisäasiainministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, opetusministeriöstä, maa- ja metsätalousministeriöstä, liikenne- ja viestintäministeriöstä, kauppa- ja teollisuusministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, työministeriöstä ja ympäristöministeriöstä. Kullakin jäsenellä on kaksi varajäsentä, jotka voivat olla myös ministeriön alaisesta hallinnosta.

Valtioneuvosto päättää yhteistyöryhmän puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta.

Yhteistyöryhmä kutsuu itselleen tarpeellisen sihteeristön ministeriöistä ja niiden alaisesta hallinnosta. Sihteerit hoitavat tehtävänsä virkatyönä.

4 §

Yhteistyöryhmän kokouksista ei makseta erillisiä palkkioita. Yhteistyöryhmän jäsenten ja sihteerien mahdollisista matka- ja muista kuluista vastaavat heidän edustamansa viranomaiset.

5 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2006.

Tämän asetuksen toimeenpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä ennen asetuksen voimaantuloa.